

การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

Promoting Cooperation of Community Leaders in Drug Prevention and
Suppression in Mueang Pathum Thani District,
Pathum Thani Province

1. ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง 2. กมลพร กัลยาณมิตร, 3. อัมพร ปัญญา 4. จวีวรรณ ปุรานีธี
1. Duangrit Benjathikul Chairungruang, 2. Kamolporn Kalyanamitra, 3. Amporn Panya,
4. Chavivan Pooranithe

สังกัด: 1., 2., 3., 4. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Affiliation: 1., 2., 3., 4. Political Science Faculty. Bangkokthonburi University

*Corresponding Author Email: nathphngsgeriyying992@gmail.com

Received: 2026-02-12

Revised: 2026-03-14

Accepted: 2026-04-17

Articles ID: e3534

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 120 คน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) และด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 4.11$)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

คำสำคัญ: 1. ความร่วมมือ; 2. ผู้นำชุมชน; 3. การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด; 4. อำเภอเมืองปทุมธานี

ABSTRACT

This research objectives 1) to study the promoting cooperation of community leaders in drug prevention and suppression in Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province, and 2) to study the factors affecting the promoting cooperation of community leaders in drug prevention and suppression in Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province. This was quantitative. The sample group consisted of 120 community leaders in Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province, selected using a purposive sampling method. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .95. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations, as well as t-test and multiple correlation analysis.

The research results found that:

1. The promoting cooperation of community leaders in drug prevention and suppression in Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province, overall, the level of cooperation of community leaders in drug prevention was high ($\bar{x} = 4.19$). Considering each aspect individually, the average score for cooperation community leaders in drug prevention was high ($\bar{x} = 4.27$), and the same was true for cooperation of community leaders in drug suppression ($\bar{x} = 4.11$)

2. Factors affecting the promoting cooperation of community leaders in drug prevention and suppression in Mueang Pathum Thani District, Pathum Thani Province, it was found that the personal factors of community leaders, including gender, age, education level, and average monthly income, did not differ significantly ($p > .05$).

Keywords: 1. Cooperation; 2. Community Leaders; 3. Drug Prevention and Suppression; 4. Mueang Pathum Thani District

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะประเทศไทย ปัญหานี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพประชากร ความมั่นคงของชาติทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนี้ได้กระจายสู่ประชาชนทั้งในเขตเมืองและชนบท สถานศึกษา สถานประกอบการ ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และธุรกิจขายบริการ โดยระบาดในทุกเพศและทุกวัย จนก่อให้เกิดปัญหาสาธารณสุข ปัญหาที่เป็นความรุนแรงในสังคมที่บางเบา คือ มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่ปกป้องคุ้มครองตนเองได้ไม่ดีพอ ประกอบกับประชากรกลุ่มนี้เป็นอนาคตของชาติ ปัญหาการใช้ยาเสพติดที่มากขึ้นในประชากรกลุ่มนี้จึงส่งผลทำให้มีปัญหามั่วสุม ด้อยคุณภาพ นั้นหมายถึงความอ่อนแอ ความไม่มั่นคงของประเทศชาติที่นำมาซึ่งความล่มสลายในที่สุด หากไม่เร่งป้องกันและแก้ไข (พระมหาฉัตรเพชร สมาจาโร (พินสันเทียะ), 2566)

สถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน ยังคงมีความรุนแรง เนื่องจากปริมาณการผลิตยาเสพติดจากพื้นที่ชายแดนอันเป็นปัญหาที่ต้นทาง ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง จากกรณีผู้ผลิตยาเสพติดซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์

ในประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก เพราะสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับปัญหาความมั่นคงอื่น จึงทำให้ยังมียาเสพติดเป็นจำนวนมากที่พร้อมจะถูกลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทยผ่านช่องทางพรมแดนต่าง ๆ ขณะที่การบริหารจัดการเพื่อสกัดกั้นปราบปรามที่ชายแดนทุกด้านของหน่วยงานภาครัฐในประเทศขาดการบูรณาการดำเนินงาน ขาดส่งต่อการขยายผลทางการข่าวให้ทราบถึงเครือข่ายระดับโครงสร้าง การค้า การจับกุมที่มีผลงานจำนวนมากจึงเป็นเพียงการจับยึดยาเสพติด ขณะที่ขบวนการยาเสพติดปรับตัวและยุทธวิธีอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแนวร่วมสนับสนุนการลักลอบนำเข้าที่ชายแดน การหลบเลี่ยงมาตรการสกัดกั้นของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนอาศัยระบบโลจิสติกส์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และรายเล็ก ซึ่งมีผู้ประกอบการอยู่หลายราย ทำการซุกซ่อนลำเลียงยาเสพติดในระยะทางไกลเข้ามาจนถึงพื้นที่ตอนในของประเทศ มีระบบแบ่งกระจายยาเสพติดลงไปถึงชุมชน หมู่บ้านทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว โดยใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อทำการซื้อขาย และชำระเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีแพลตฟอร์มใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาก จึงยากต่อการเข้าถึงและตรวจจับของหน่วยงานภาครัฐ แต่สะดวกสำหรับขบวนการผู้ค้าผู้เสพ ตลอดจนกลุ่มเสี่ยงที่สนใจเข้ามาในวงการ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564)

ในระดับชุมชน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนซึ่งถือเป็นตัวกลางสำคัญระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ด้านป้องกันยาเสพติด สร้างความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของยาเสพติด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปัญหานี้ การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (วรรณวิชัย พุกษชาติ, 2565; สุนิสา เกษมทรัพย์, 2564)

จังหวัดปทุมธานีถือเป็นพื้นที่ที่มีอัตราการเกิดคดีเกี่ยวกับยาเสพติดค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลและมีความใกล้ชิดกับกรุงเทพมหานคร ทำให้คดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก อีกทั้งจังหวัดปทุมธานียังเป็นเส้นทางสำคัญในการลำเลียงยาเสพติด ทำให้จังหวัดนี้มักปรากฏในรายงานข่าวเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดอยู่บ่อยครั้ง อำเภอเมืองปทุมธานี เป็นหนึ่งในอำเภอของจังหวัดปทุมธานี มีประชากรจำนวน 103,971 คน (กรมการปกครอง, 2568) ครอบคลุม 14 ตำบล และยังเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการประจำจังหวัด ความเจริญกระจายตัวอย่างทั่วถึง โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาตัดผ่านกลางอำเภอเป็นเส้นทางสำคัญทางภูมิศาสตร์ ปัญหายาเสพติดที่พบในชุมชนเขตอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี ส่วนหนึ่งมีสาเหตุเนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงครอบครัว จึงมีเวลาให้กับข่าวสารภัยของยาเสพติดค่อนข้างน้อย รวมทั้งการมีส่วนร่วมกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ส่งผลให้ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและเป็นต้นเหตุของปัญหาอื่นตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความปลอดภัยในทรัพย์สิน ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคมอื่น ๆ อีกมากมาย โดยข้อมูลของคณะทำงานสำรวจปัญหายาเสพติดจังหวัดปทุมธานีและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่าอำเภอเมืองมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นอันดับแรก จากการสังเกตและสัมภาษณ์สนทนากลุ่มประชาชนในชุมชนจำนวน 80 คน ทำให้ทราบถึงปัญหาและความรุนแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี โดยพบว่าสาเหตุเกิดจากหลายประการ เช่น จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 81.0 เห็นว่าสาเหตุเกิดจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหายาเสพติด ขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านยาเสพติด ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เกรงกลัวภัยคุกคามจากผู้จำหน่ายยาเสพติด ข้อมูลข่าวสารของทางราชการกลับมาไม่ถึง และอีกจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 เห็นว่าสาเหตุเกิดจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่และงบประมาณอาจไม่เพียงพอ เน้นการหาสาเหตุมากกว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายา

การประสานงานและมีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ในหน่วยงานภาครัฐขาดการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาเสพติด และขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ธนกฤต โพธิ์เงิน, 2562) ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่นี้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการประสานงาน สร้างเครือข่าย และรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและสอดส่องดูแลประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และยังสามารถทำงานหรือประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูงขึ้นไปได้ การมีส่วนร่วมและบทบาทของผู้นำชุมชนจึงมีความสำคัญที่จะเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน (พิชณู ทะสุมา, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชน และเพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาไกลความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

——แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

—— Wood and Gray (1991) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง หน้าที่ กฎเกณฑ์ การปฏิบัติงานร่วมกัน โดยผู้ที่เข้าร่วมมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ แต่ละฝ่ายยอมรับในการมีผู้นำร่วมกัน โดยความร่วมมือจะเกิดจากความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายในการดำเนินกิจกรรม โดยสิ่งสำคัญก็คือ มีการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการตัดสินใจร่วมกัน ส่วน ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2560) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่ม และองค์กรในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน การเริ่มต้นในการสร้างความร่วมมือขึ้นนั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การเผชิญปัญหาาร่วมกัน การแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมุ่งหวังในผลลัพธ์ร่วมกัน เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์ และผลลัพธ์ในการสร้างความร่วมมือขององค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดเป้าหมาย การบริหารจัดการบุคคล การจัดสรรทรัพยากร เป็นต้น

——แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำชุมชน

—— เมธี จิตต์ปัสสร (2562) กล่าวว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ได้ทำความดี ประพฤติปฏิบัติตนจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีอิทธิพลเหนือคนอื่น สามารถทำให้ผู้อื่นอยากทำตาม ให้ความเคารพนับถือ ให้ความร่วมมือในการทำงานต่าง ๆ และเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ผลสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ อันเป็นคุณสมบัติภายในตัว รวมทั้งมีความสามารถที่จะใช้ความรู้เหล่านั้นต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีจุดมุ่งหมายในการทำงาน รวมไปถึงมีหลักการและวิธีการเพื่อการทำงานให้

บรรลุดูจุดมุ่งหมายที่วางไว้ มีความมุ่งมั่นในการทำงานและมีสถานการณ์ให้ได้ใช้ความสามารถของตน ผู้นำต้องสามารถจูงใจให้คนทำหรือไม่ทำอะไรตามที่ต้องการด้วยความเต็มใจได้ และบางครั้งสถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่า ใครจะเป็นผู้นำในสถานการณ์นั้น ๆ

ในการแบ่งประเภทของผู้นำ จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพรชนัด วฑฒโน (2561) กล่าวว่า ประเภทของผู้นำชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น ข้าราชการครู ตำรวจ คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) ฯลฯ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ และ 2) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น พระภิกษุสงฆ์ ประชาชนชาวบ้าน (ผู้มีความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ) ข้าราชการบำนาญ หรือผู้มีฐานะทางการเงินดี

แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของสังคม ตั้งแต่ด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความมั่นคง ไปจนถึงการพัฒนาเยาวชนและครอบครัว ปัญหานี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงในประเทศไทย แต่ยังเป็นปัญหาระดับโลกที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบและยั่งยืนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างสังคมที่ปลอดภัยและมั่นคง

ปัญหายาเสพติดในประเทศไทย ประเทศไทยมีปัญหาหลายประการหลาย ทั้งการเสพ การค้า ยาเสพติดข้ามชาติ และการผลิตยาเสพติดในบางพื้นที่ ยาเสพติดที่พบมากที่สุดในประเทศไทยคือ ยาบ้า (เมทแอมเฟตามีน) ตามด้วยไอซ์ (เมทแอมเฟตามีนในรูปผลึก) และเฮโรอีน ปัจจัยที่ทำให้ยาเสพติดยังคงแพร่ระบาด ได้แก่ ความต้องการของตลาดที่ยังมีอยู่ในกลุ่มผู้เสพ เครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติที่มีการพัฒนาวิธีลักลอบที่ซับซ้อน ปัญหาสังคม เช่น ความยากจน ขาดโอกาสทางการศึกษา และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องใช้มาตรการที่ครอบคลุมในทุกมิติ ดังนี้

1. การป้องกัน (Prevention) การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ครอบครัวยุคใหม่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดแก่เยาวชนและประชาชน ผ่านโรงเรียน สื่อมวลชน และชุมชน การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนและครอบครัว สร้างความเข้มแข็งในครอบครัวเพื่อป้องกันเยาวชนจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. การปราบปราม (Suppression) การปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติด ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและสกัดกั้นการลักลอบขนส่งยาเสพติด การลดแหล่งผลิต ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดการผลิตยาเสพติดในพื้นที่ต้นทาง

3. การบำบัดและฟื้นฟู (Rehabilitation) การจัดโปรแกรมบำบัดผู้ติดยา ใช้การบำบัดที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เช่น การบำบัดทางจิตวิทยา การฝึกอาชีพ และการบำบัดฟื้นฟูในชุมชน การติดตามและสนับสนุนหลังการบำบัด จัดให้มีการติดตามดูแลผู้ผ่านการบำบัดเพื่อป้องกันการกลับไปเสพซ้ำ

4. การสร้างความร่วมมือระดับสากล การประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค เช่น กัมพูชา ลาว เมียนมา และมาเลเซีย ในการปราบปรามและป้องกันยาเสพติดข้ามชาติ การเข้าร่วมองค์กรสากล เช่น สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคนิคในการแก้ไขปัญหายา

ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากรัฐบาลในการกำหนดนโยบายและจัดสรรทรัพยากร องค์กรชุมชนและภาคประชาสังคมในการเฝ้าระวังและสร้างความตระหนักรู้ สถาบันการศึกษาในการปลูกฝังเยาวชนให้เข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติด และภาคเอกชนในการสนับสนุนการสร้างอาชีพและโอกาสทางเศรษฐกิจ

ตัวอย่างความสำเร็จของโครงการที่เกี่ยวข้อง โครงการหมู่บ้านสีขาว ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด โดยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการอบรมและกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้บริการบำบัดฟื้นฟูในลักษณะการดูแลที่เหมาะสมและให้โอกาสผู้ติดยา กลับคืนสู่สังคม

การแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเป็นงานที่ต้องใช้เวลา ความร่วมมือ และความอดทน เพื่อสร้างสังคมที่ปลอดภัยและยั่งยืน การมุ่งเน้นการป้องกัน บำบัดฟื้นฟู และปราบปรามควบคู่กันไป จะช่วยลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด และสร้างโอกาสให้ผู้ที่เคยหลงผิดได้เริ่มต้นใหม่ (กรมประชาสัมพันธ์, 2567)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาความร่วมมือของผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จาก 14 ตำบล รวม 81 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 120 คน ที่คัดเลือกโดยใช้วิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และดำเนินการเลือกจากทุกตำบลและหมู่บ้านเพื่อให้ครอบคลุมประชากรอย่างแท้จริง

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยอ้างอิงจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนภายในระยะเวลา 7 วัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ข้อมูลจากแบบสอบถามจะถูกตรวจสอบความสมบูรณ์ ลงรหัส และประมวลผลด้วย โปรแกรมสถิติสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับความร่วมมือของผู้นำชุมชน นอกจากนี้ยังใช้ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation, R) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความร่วมมือของผู้นำชุมชน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนด้านการป้องกันยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} =$

4.27) ขณะที่ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) ในลำดับรองลงมา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน

การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความร่วมมือ
1. ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติด	4.27	.54	ความร่วมมือมาก
2. ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด	4.11	.37	ความร่วมมือมาก
รวม	4.19	.46	ความร่วมมือมาก

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1. ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติด พบว่า โดยรวมด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับความร่วมมือมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำแก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับพิษภัยและผลกระทบของยาเสพติด พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.548) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำหรือสนับสนุนโครงการด้านการบำบัดฟื้นฟู การฝึกอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.484) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมอบรมหรือรับฟังการบรรยายเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.710) ทั้งนี้ ทุกข้อมีระดับความร่วมมืออยู่ในระดับมากทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติด จำแนกรายข้อ

ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความร่วมมือ
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมหรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหายาเสพติดที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้นในพื้นที่	4.26	.542	ความร่วมมือมาก
2. ท่านติดตามและรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากหน่วยงานราชการอย่างสม่ำเสมอ	4.26	.476	ความร่วมมือมาก
3. ท่านประสานขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการวางแผนป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชน	4.23	.476	ความร่วมมือมาก
4. ท่านถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำแก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับพิษภัยและผลกระทบของยาเสพติด พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่	4.46	.548	ความร่วมมือมาก

5. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมอบรมหรือรับฟังการบรรยายเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	4.09	.710	ความร่วมมือมาก
6. ท่านสนับสนุนการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงยาเสพติด	4.25	.506	ความร่วมมือมาก
7. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำหรือสนับสนุนโครงการด้านการบำบัดฟื้นฟู การฝึกอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน	4.37	.484	ความร่วมมือมาก
8. ท่านช่วยสอดส่องดูแลและเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ	4.22	.568	ความร่วมมือมาก
9. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการต่อต้านยาเสพติดในชุมชน	4.25	.538	ความร่วมมือมาก
10. ท่านประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจตราและดูแลความเรียบร้อยในพื้นที่	4.27	.514	ความร่วมมือมาก
รวม	4.27	.54	ความร่วมมือมาก

2. ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด พบว่า โดยรวมด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับความร่วมมือมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดกับหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ $\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.587) รองลงมาคือการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง $\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.561) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสถานบริการหรือพื้นที่เสี่ยง เพื่อป้องกันมิให้เป็นแหล่งมั่วสุมเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.288) ทั้งนี้ทุกข้อมีระดับความร่วมมืออยู่ในระดับมากทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความร่วมมือ
1. ท่านมีการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.23	.561	ความร่วมมือมาก
2. ท่านมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดกับหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ	4.26	.587	ความร่วมมือมาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายหรือเครือข่ายยาเสพติดในชุมชน	4.07	.250	ความร่วมมือมาก

4. ท่านเข้าร่วมการอบรมหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด	4.07	.250	ความร่วมมือมาก
5. ท่านอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนในพื้นที่	4.13	.379	ความร่วมมือมาก
6. ท่านให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีและการสืบสวนของเจ้าหน้าที่	4.04	.328	ความร่วมมือมาก
7. ท่านมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสถานบริการหรือพื้นที่เสี่ยง เพื่อป้องกันมิให้เป็นแหล่งมั่วสุมเกี่ยวกับยาเสพติด	4.03	.288	ความร่วมมือมาก
8. ท่านเข้าร่วมปฏิบัติการหรือกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามและกวาดล้างยาเสพติดในชุมชน	4.11	.384	ความร่วมมือมาก
9. ท่านให้ความร่วมมือในฐานะพยานหรือผู้ให้ข้อมูลในการระบุตัวผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด	4.04	.301	ความร่วมมือมาก
10. ท่านประสานงานและสนับสนุนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด	4.08	.347	ความร่วมมือมาก
รวม	4.11	.37	ความร่วมมือมาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ยสูงสุด	ค่าเฉลี่ยต่ำสุด	p	สรุปผล
เพศ	ชาย ($\bar{x}$ = 4.20)	หญิง ($\bar{x}$ = 4.13)	0.405	ไม่แตกต่าง
อายุ	45 ปีขึ้นไป ($\bar{x}$ = 4.19)	ต่ำกว่า 30 ปี/ 30-44 ปี ($\bar{x}$ = 4.18)	0.347	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา/ ปริญญาตรี ($\bar{x}$ = 4.30)	มัธยมศึกษา ($\bar{x}$ = 4.18)	0.522	ไม่แตกต่าง
รายได้	สูงกว่า 20,000 ($\bar{x}$ = 4.23)	10,000-20,000 ($\bar{x}$ = 4.15)	0.424	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยความร่วมมือสูงกว่าเพศหญิง ($\bar{x}$ = 4.20 และ $\bar{x}$ = 4.13 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า

ผู้นำชุมชนที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.19$) ขณะที่กลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี และกลุ่มอายุ 30-44 ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากันและเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.18$) ส่วนระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มประถมศึกษาและปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{x} = 4.30$) ขณะที่ระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.18$) สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.23$) ขณะที่กลุ่มรายได้ 10,000-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.15$) เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีค่า p มากกว่า .05 ทุกปัจจัย แสดงว่า ผู้นำชุมชนที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการป้องกันและด้านการปราบปราม โดยด้านการป้องกันยาเสพติดมีระดับความร่วมมือสูงกว่าด้านการปราบปรามเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทบาทของผู้นำชุมชนในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจและการป้องกันเชิงรุกมากกว่าการดำเนินการในเชิงบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเชิงป้องกันและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชวีสรรณ (2566) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกัน รองลงมา ได้แก่ ด้านการปราบปราม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกศินี วีรศิลป์ และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัญญภาภรณ์ มัยกุล (2566) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี จากการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรีในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันยาเสพติด พบว่า กิจกรรมด้านการถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำแก่ประชาชนเป็นกิจกรรมที่มีระดับความร่วมมือสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนมีบทบาทใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และสามารถสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ขณะที่การเข้าร่วมกิจกรรมอบรมหรือการบรรยายเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีระดับความร่วมมือต่ำกว่ารายการอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระหน้าที่ของผู้นำชุมชนและข้อจำกัดด้านเวลา ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กวิณกุล ธรรมสาร และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของสภาพความร่วมมืออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธาดา รุ่งสมบูรณ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา

พบว่า ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันยาเสพติด และด้านการปราบปรามยาเสพติดอยู่ในระดับมาก

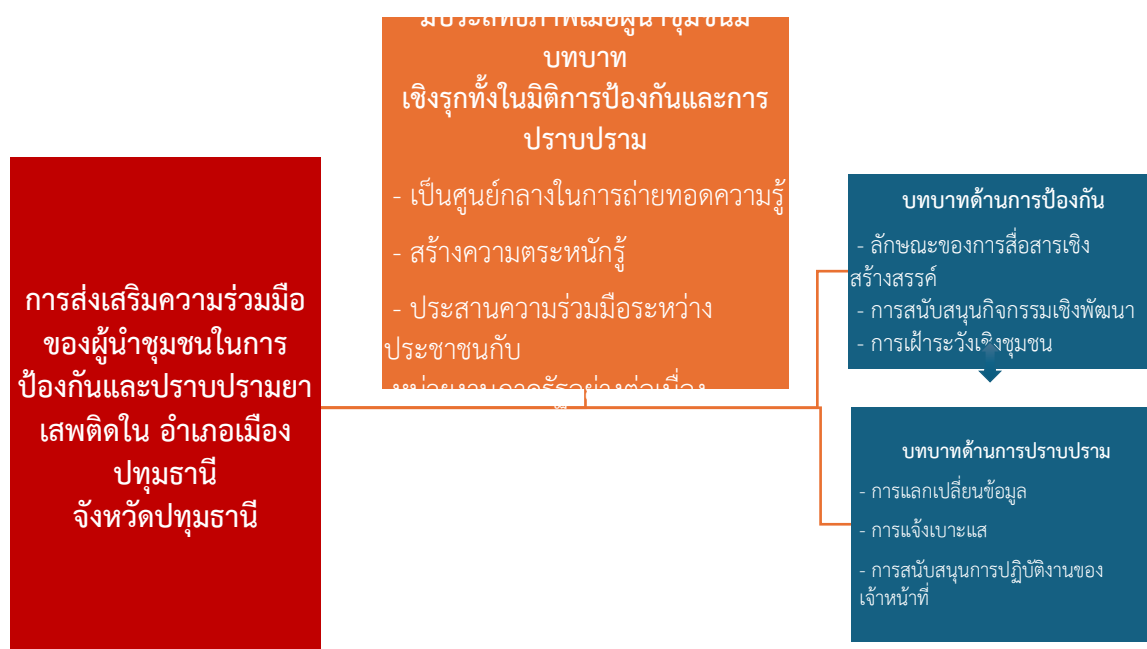
ส่วนในด้านความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการปราบปรามยาเสพติด พบว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับหน่วยงานภาครัฐและการแจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่เป็นกิจกรรมที่ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสถานบริการหรือพื้นที่เสี่ยงมีระดับความร่วมมือต่ำกว่ารายการอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งผู้นำชุมชนอาจยังขาดความมั่นใจหรือข้อสนับสนุนที่ชัดเจนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุขสันต์ พวงศิริ (2566) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภณัฐ ตันประสิทธิ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรกคือด้านการป้องกัน รองลงมาคือด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านการฟื้นฟู ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรทิน ศรีสืบ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานีมีลักษณะเป็นบทบาทตามตำแหน่งและความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้ระดับความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีความใกล้เคียงกันโดยไม่ขึ้นกับลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธาดา รุ่งสมบูรณ์ (2567) ผลการศึกษา พบว่า ผู้นำชุมชนในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศและอายุแตกต่างกัน มีความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรทิน ศรีสืบ (2565) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุขสันต์ พวงศิริ (2566) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภณัฐ ตันประสิทธิ์ (2565) ผลการเปรียบเทียบความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน แต่ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกศินี วีรศิลป์ และคณะ (2566)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยญฤทธิ์ มัยกุล (2566) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจำนวนครั้งของการได้รับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ว่า การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นกระบวนการที่ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อผู้นำชุมชนมีบทบาทเชิงรุกทั้งในมิติการป้องกันและการปราบปราม โดยเฉพาะการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนักรู้ และประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทด้านการป้องกันมีความโดดเด่นในลักษณะของการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุนกิจกรรมเชิงพัฒนา และการเฝ้าระวังเชิงชุมชน ขณะที่บทบาทด้านการปราบปรามเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล การแจ้งเบาะแส และการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งทั้งสองมิติมีความสัมพันธ์เกื้อหนุนกันอย่างเป็นระบบ องค์ความรู้ใหม่นี้ชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จของการจัดการปัญหายาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ไม่ได้เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการผสมผสานบทบาทผู้นำชุมชนในฐานะผู้เชื่อมโยงความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อันนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ยั่งยืนในบริบทชุมชนท้องถิ่น

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้

สรุป

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี สรุปผลการศึกษาได้ว่า การส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการป้องกันมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านการปราบปรามเล็กน้อย ทั้งนี้ ผู้นำชุมชนมีบทบาทเด่นในการถ่ายทอดความรู้ การสนับสนุนโครงการบำบัดฟื้นฟู และการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานรัฐ ขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยทุกกลุ่มมีระดับความร่วมมืออยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานฝ่ายปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองปทุมธานีควรสนับสนุนบทบาทผู้นำชุมชนในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและผลกระทบของยาเสพติดแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ผู้นำชุมชนมีความร่วมมือในระดับสูงสุด และมีผลต่อการสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรส่งเสริมและพัฒนาโครงการด้านการบำบัดฟื้นฟู การฝึกอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมในชุมชนในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน หน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดซ้ำและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มโอกาสและความถี่ในการจัดกิจกรรมอบรมหรือบรรยายให้แก่ผู้นำชุมชนในอำเภอเมืองปทุมธานี เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่มการป้องกัน เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ทันต่อสถานการณ์

1.4 ควรพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้นำชุมชนกับสถานีตำรวจภูธรเมืองปทุมธานี และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน

1.5 ควรส่งเสริมกลไกการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านยาเสพติดให้มีความสะดวก ปลอดภัย และเป็นความลับ เพื่อสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนมีความมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด

1.6 หน่วยงานฝ่ายปกครองร่วมกับผู้นำชุมชนควรจัดระบบการกำกับดูแลสถานบริการและพื้นที่เสี่ยงในอำเภอเมืองปทุมธานีอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่มการปราบปราม เพื่อป้องกันมิให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งมั่วสุมหรือแพร่ระบาดของยาเสพติด

1.7 ควรจัดตั้งหรือพัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชนด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในอำเภอเมืองปทุมธานี เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานรัฐ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานเชิงบูรณาการอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนเชิงลึกในประเด็นการกำกับดูแลพื้นที่เสี่ยงและสถานบริการในอำเภอเมืองปทุมธานี เนื่องจากเป็นด้านที่มีระดับความร่วมมือต่ำที่สุดในกลุ่มการปราบปราม เพื่อค้นหาอุปสรรคและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง

2.2 ควรศึกษารูปแบบและประสิทธิภาพของระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้นำชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เพื่อพัฒนาแนวทางการสื่อสารและการประสานงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มีความรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมของผู้นำชุมชนกับระดับความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด เนื่องจากเป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการป้องกัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้นำชุมชนอย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2568). สถิติจำนวนประชากร พื้นที่ จังหวัดปทุมธานี อำเภอเมืองปทุมธานี ข้อมูลเดือนมิถุนายน 2568. <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- กวิณกุล ธรรมสาร, จุฑามาศ ชมผา, และวัชรภรณ์ จันทนกุล. (2566). รูปแบบความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*, 17(4), 96–109. <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2023.53>
- เกศินี วีรศิลป์, ธนวัฒน์ ปินตา, อุบลวรรณ สุภาแสน, เชษฐ ใจเพชร, และวินิจ ผาเจริญ. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 3(1), 16–31. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/article/view/260462>
- ชวิต คงสุวรรณ. (2566). *ความร่วมมือของผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ชัยัญญาภัทร์ มัยกุล. (2566). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธนกฤต โพธิ์เงิน. (2562). แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 7(2), 275–288. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jgsnsbc-journal/article/view/240788>
- พระมหาฉัตรเพชร สมาจาโร (พื้นสันเทียะ). (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลหูลุบ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย*, 4(1), 30–41. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JSMIS/article/view/2090>
- พิชญ ทะสุมา. (2566). *บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอปง จังหวัดพะเยา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วรรณวิทย์ พงกษชาติ. (2565). *บทบาทผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด: กรณีศึกษาชุมชนเมืองไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภณัฐ ตันประสิทธิ์. (2565). *ความร่วมมือของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). *รายงานผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี 2564*. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

- สุนิสา เกษมทรัพย์. (2564). การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด. ไทยวัฒนาพานิช.
- สุขสันต์ พวงศิริ. (2566). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ/ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุรทิน ศรีสืบ. (2565). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ/ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธาดา รุ่งสมบุญ. (2567). ความร่วมมือของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ/ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.